

Hoskelaiset

SUKUSEURAN
JÄSENLEHTI

12.12.2024

Nro: 51

Tervehdys kaikille Koskelaisten sukuseuran lehden lukijoille!

Tänä vuonna on kulunut tasan 80 vuotta siitä, kun Koskelaiset ja muut evakot saivat lähtökäskyn kotiseudultaan. Oma äitini oli silloin 20-vuotias. Vahvialassa annettiin kiireellinen evakuoimismääräys sunnuntaina kesäkuun 18. päivänä 1944 ja seuraavana päivänä tyhjjeni kunnan alue kokonaan. Kesä oli kauneimmillaan. Yö oli valoisimmillaan juhannuksen alla. Maa viheriöi vehmaana, syreenit kukkivat, viljat olivat orailla ja kaikki juurikasvien taimet sekä perunamaat olivat niin lupaavan näköisiä. Näin muisteli mummoni, Maria Koskelainen Ylijoelta, lähdön tunnelmia. Koskelasta lähteneistä ei juuri monikaan ole enää elossa. Ei ole kertojia, ei muistelijoitakaan. Onneksi on kuitenkin kirjoja, mistä voi lukea sen aikaisia tunnelmia ja kokemuksia.

Heinolassa, missä nyt asun, on kesän mittaan ollut monia karjalaisiin liittyviä tapahtumia. Olen ollut mukana kävelykierroksella, missä kerrottiin karjalaisista vaikuttajista Heinolassa. Suurin osa kauppiaista oli tullut Karjalasta. Samoin linja-autokierros Heinolan ympäristössä kertoi suurista karjalaisjuurisista yrityksistä, mm. Kuusakoski ja Vierumäen teollisuus.

Karjalainen lauluilta veti hienon kesäteatterimme täyteen karjalajuurisia ihmisiä. Seppo Hovi, Hannu Lehtonen ja Sibelius-lukion kuoro saivat väen liikkeelle. Kohvin ja pullan sai ilmatteeksi ja jos halusi, niin sai antaa vapaaehtoisen maksun Ukrainan hyväksi.

Syksyllä WPK-talossa oli Käkisalmi-säätiön järjestämä Juuret-seminaari, missä oli luennot mm. "Talvisodan hengestä" ja Urbaanista karjalaisuudesta. Tilaisuus oli myös maksuton ja vapaaehtoisen kohvirahan sai antaa taas Ukrainan hyväksi. Käkisalmi-säätiö on myös perustamassa Heinolan torin laitaan Käkisalmi-museon ja Käkikahvilan syksyn 2024 aikana.

Uusin, jo kolmas Viipurin seudun naisen kansallispuku on myös nähnyt päivänvalon syyskuussa. Puku eroaa "vanhoista" malleista mielestäni paljon. Sen sanotaan kuvaavan Viipurilaisen kaupunkirouvan asua. Puku vaatii ainakin minulta silmän totut-
telua...

Omaa äidiltä perittyä kansallispukua, Viipurin uusittua mallia, olen tänä vuonna tuulettanut kaksi kertaa. Kesäkuussa Mikkelissä Karjalaisilla kesäjuhilla kannoin Koskelaisten kylttiä kulku-eessa. Kahden viikon päästä kesäjuhlista puin kansallispuvun ylleni Mäntyharjun Salmelassa, missä esitettiin Wiipuri-Ooppera. Jos puki kansallispuvun kyseiseen tilaisuuteen, niin sai Oskar Merikannon CD-levyn. Meidän näytöksessä oli mielestäni ainoastaan 5 kansallispukua. Ooppera oli todellakin näkemisen arvoinen. Jos sitä esitetään jatkossakin, kannattaa mennä katsomaan. Kolmannen kerran aion pukea puvun ylleni 7.12.2024, jolloin pojanpoikani ristiäisiä vietetään. Rotinat on viety ajallaan ja nyt jännitetään nimeä. Keksivätköhän vanhemmat nimen? Äitini kertoi, että Karjalassa asui monilapsinen perhe. Vanhemmat eivät keksineet enää nuorimmalleen nimeä, joten annettiin papille kunnia antaa työlle nimi. "Olkoon Kielo Orvokki, se on kaunis nimi." Näin sai pappi tytön kastettua.

Vuosi on taas kerran vierähtänyt vauhdilla. Hiljennytään joulun viettoon ja osallistutaan karjalaisiin tilaisuuksiin ensi vuonnakin!

Päivi Heimola

Kuva: Ilkka Heimola.

Koskelaisten sukua olen minäkin!

Olen Juhani Heimola ja juureni ovat myös Koskelassa äitini kautta. Mummoni Toini Peltonen, os. Koskelainen, oli syntynyt Koskelan Yljoella vuonna 1924. Itse olen käynyt useamman kerran perheemme kanssa autolla katselemassa isoäitini kotipaikkaa eli mummon lapsuuden maisemia. Muistan joen, sillan ja Patakiven sillan kupeessa. Itse taloa tai muita rakennuksia ei enää ollut. Kivijalkaa oli jäljellä muutama kivi, ei muuta ja jättiputket kasvoivat pihamaalla. Mummo oli ensimmäisellä kerralla meitä opastamassa. Viipurissakin kävimme useamman kerran.

Omaan karjalaisuuteeni ovat kuuluneet tietenkin karjalanpiirakat ja karjalanpaisti, mummon tekeminä aina parhaimmat. Olimme kerran pikkusiskoni kanssa mummon piirakkakurssilla. Lähdettyämme kotiin mummo löysi roskakorista epämääräisiä taikinamöntejä. Olin heittänyt ne sinne, olin kriittinen ja mielestäni en osannut rypyttää tarpeeksi hienoja piirakoita.

Virpominen on kuulunut myös lapsuuteeni. Useimmiten olin pikkusiskolleni kuskina virpomismatkoilla. Omistin pienen Noppeli-mönkijän, jonka kanssa viiletimme naapurit läpi. Jossain paikassa saimme syödä palkaksi täytekakkua, myös rahaa ja makeisia oli palkkiona. Oman kolmevuotiaan tyttärenti kanssa kävin viime keväänä virpomassa naapurit. Tytär aloitti virpomisen jo alle 1-vuotiaana äitini opastamana.

Lukion kävin Heinolassa, jonka jälkeen suoritin 12 kuukauden varusmiespalveluksen merivoimissa. Palvelin öljyntorjunta-alus Hylkeellä Upinniemessä. Varusmiespalveluksen jälkeen jatkoin opiskelemaan Kymenlaakson ammattikorkeakouluun Kotkaan, mistä valmistuin merikapteeniksi. Opiskelun ohessa työskentelin Neste-öljytankkereilla ja suoritin opintoihin kuuluvat harjoittelujaksot. Ensimmäisen puolimatruusin "jobin" (työn) sain 229 m pitkältä Palva-tankkerilta. Nousin alukseen Porvoossa 18.03.2008 ja määränpäänä oli New York. Aikamoinen kokemus näin ensikertalaiselle.

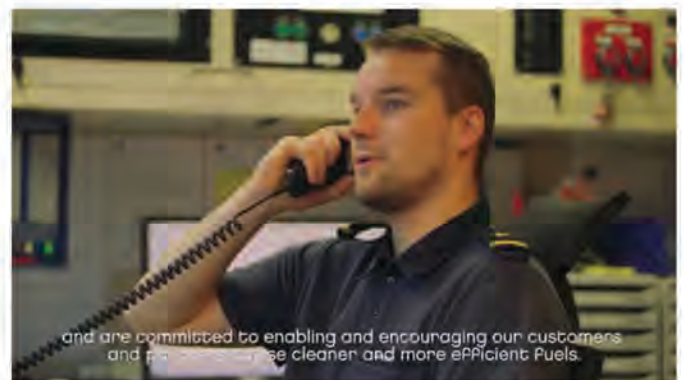
Virpojat
Kuva: Päivi Heimola.

Juhani Heimola
Kuva: Neste-öljytankkereiden mainosfilmi.

Nesteen tankkereilla työvuosia kertyi toista kymmentä ja työskentelin muun muassa seuraavilla tankkereilla: Palva, Jurmo, Neste ja Lunni. Töitä tehtiin 6 viikon jaksoissa, eli 6 viikon työreissun jälkeen oli aina 6 viikkoa vapaata. Aluksella perämiesten ja vahtimiesten vuorokausi on jaettu kolmeen "vahtiin" (työvuoroon), joissa työtä tehdään aina neljä tuntia kerrallaan ja jokaisen neljän tunnin vuoron jälkeen on kahdeksan tuntia vapaata. Tämä rytmi jatkuu koko "törnin" (työjakson) ajan. Miehistöä tankkialuksilla on yleensä noin 17–20 henkilöä: päällikkö, yliperämies, kolme perämiestä, stuerkki, kokki, konepäällikkö, kaksi konemestaria, sähkömies, kone- ja kansikorjausmies, moottorimies, matruusi ja puolimatruuseja. Minä toimin laivalla perämiehenä, eli ohjasin alusta ja valvoin lastinkäsittelyä satamassa. Vapaa-ajalla saunottiin, käytiin kuntosalilla, luettiin, levättiin ja syötiin. Laivoilla oli yleensä hyvät ruoat ja säännöllinen ruokarytmi. Kännykät toimivat vain satamissa ja kauempana yhteyttä pidettiin satelliittipuhelimella ja tiedonsiirtoyhteyksien parannuttua myös internetin välityksellä. Kaukaisimmat matkojen määränpäättäjät olivat Kiina, Etelä-Korea, Japani, Argentiina, Kanada ja Yhdysvallat.

Koillisväylän, eli Pohjoisen meritiien olen kulkenut kolme kertaa. Se on Aasian pohjoispuolitse Atlantin valtamerestä Tyyneenmereen johtava avomeritie, pituudeltaan noin 6500 kilometriä. Suurimman osan vuotta meritie on jäässä ja koko väylä on ollut historiassa auki vain tavallisesti kaksi kuukautta vuodessa. Nykyään Koillisväylä on kuitenkin auki yli kaksi kuukautta vuodessa. Jäämerellä on vähiten jäätä syyskuussa. Koillisväylällä olen nähnyt jääkarhuja ja useita valaita.

Kahden pienen lapsen isänä matkatyö aiheutti omat haasteensa, joten siirryin viime vuonna toimistotyöhön ja työskentelen tällä hetkellä hoitovarustamomme merenkulun tarkastajana.

and are committed to enabling and encouraging our customers
and partners to use cleaner and more efficient Fuels.

73. Karjalaiset Kesäjuhlat

Juhlat järjestettiin Mikkelissä 15.–16.6.2024 ja Koskelaisten sukuseurasta osallistui viikonlopun tapahtumiin toistakymmentä jäsentä. Osa meistä vietti yhteistä ravintolailtaa nauttien Mikkelin kesäyön lämmöstä ja valosta.

Kesäjuhlien ohjelma oli rakennettu perinteiseen tapaan. Karjalaiset yhteisöt, sukuseurat, pitäjäseurat ja karjalaseurat esittäytyivät karjalaisella torilla Saimaa Stadiumilla. Esittely- ja myyntipöydät notkuivat karjalaisia kiinnostavista tuotteista. Ohjelmassa oli mm. seminaari ja paneeli, jossa osallistujat toivat esiin tapoja kierrättää ja uudistaa karjalaisuutta eri tavoin. Hyvistä perinteistä, kuten arvokkaasta pääjuhlasta pidettiin kiinni, ja ohjelmaa modernisoitiin onnistuneesti taiteen keinoin.

Mikkelin tuomiokirkko täyttyi useampaan kertaan puhuttelevista hengellisistä tilaisuuksista ja konsertista, näyttävään kulkueeseen osallistui noin 1700 henkeä. Saimaa Stadiumin tilaisuuksissa liikkui viikonlopun ajan jatkuva vieraiden virta. Viikonlopun eri tilaisuuksiin saatiin yhteensä yli 10 000 osallistumista. Seuraavan kerran Karjalaiset kesäjuhlat® järjestetään vuonna 2026. Karjalan Liitossa pohditaan juhlan siirtämistä jatkossa viikkoa varhemmaksi, koska juhlaiviikonlopulla oli runsaasti muita tapahtumia.

Juha Henriksson

Teksti lainattu osin Karjalaisten Kesäjuhlien® nettisivulta <https://www.karjalaisetkesajuhlat.fi>

Marjatta Larsio ja Ilkka Heimola kulkueessa. Kuva Juha Henriksson.

Ilkka ja Päivi Heimola sekä Juha Henriksson pääjuhlassa.
Kuva Vuokko Mäki.

Juha Henriksson karjalaisella torilla.
Kuva Rami Meling.

Pääjuhla. Kuva Juha Henriksson.

Mikkelin tuomiokirkko.
Kuva Juha Henriksson.

Muistojen ilta tuomiokirkossa. Kynttilä sytytettiin luovutetun Karjalan pitäjien ja muiden paikkojen muistoksi. Kuva Juha Henriksson.

Mikkelin tuomiokirkon lasimaalaus.
Kuva Margit Valtonen.

Vahviala-seura kokosi evakkomuistoja Iitin kylätalolle

Vallitsevan tilanteen takia matkat edellisten sukupolvien synnyinseuduille itärajan taakse eivät ole mahdollisia ja kotiseutumatkojen tilalle seurat ovat kehittäneet uusia toimintatapoja ja matkakohteita. Kun ei voida mennä katsomaan, missä on asuttu ja mistä lähdettiin, niin mitä on jäljellä? Jäljellä ovat kertomukset elämästä kotona Karjalassa, ja esineet, jotka saatiin sieltä mukaan uuteen tuntemattomaan lähdettäessä.

Seura piti Iitin kylätalolla kesäkahvilaa touko-kesäkuun vaihteessa ja nautti pitkistä kahvilajonoista. Kiitos siitä kuuluu iloisille koulunsa päättäneille, heidän perheilleen sekä viikonloppumatkalla Iitin kylätalolle suunnanneille. Kahvipullan tuoksun lisäksi sieltä lähti ulos myös onnettaren suosimia arpavoittajia.

Evakoesinenäyttelyä varten Vahviala-seura sai Iitin kylätalon näyttelytilan käyttöönsä kahdeksi viikoksi ajalle 9.–16. elokuuta ja näyttelyn järjestelyvastuu osoitettiin seuran hallituksen jäsenille Eeva-Maija Heikkilälle ja Eero Poikelalle. Seura oli aiempina vuosina koonnut kuvagalleriat vanhoista valokuvista omille verkkosivuilleen ja ensimmäiset kuvat evakoesineistä saatiin sinne jo marraskuussa 2023. Kuvien kerääminen sai vauhtia maaliskuussa Facebookin kautta jaetun tiedotteen avulla ja samassa yhteydessä sivustoa seuraaville kerrottiin kesälle suunnitellusta evakoesinenäyttelystä. Esineiksi haettiin käsityökaluja, tekstiilejä, huonekaluja, astioita, koneita tai laitteita, jotka olivat olleet niin tarpeellisia tai arvokkaita, että ne oli päätetty ja onnistuttu ottamaan mukaan.

Kaikkiin esineisiin pyrittiin liittämään tarina sen alkuperäisestä käytöstä, matkasta uudelle asuinpaikalle ja nykyisestä säilytyspaikasta ja käytöstä. Esineiden lisäksi näyttelyyn haluttiin kerätä myös evakkomatkakertomuksia. Saimmekin niitä sekä kirjeen muodossa että evakkomatkanssa kokeneen henkilön kirjoittamana muistelmana.

Päädyimme tallentamaan evakkomatkakertomukset äänitallenteina. Lukijoina toimi seuran jäseniä, joilla oli vielä Vahvialan murretta "takataskussa". Nuoremmille lukijoille muokkasimme kirjakielellä kirjoitetut kertomukset Vahvialan murteelle sillä taidolla, millä pystyimme. Poikelan Eero koosti kertomukset Microsoftin Powerpoint-ohjelmalla ja kuvitti ne evakkomatkaa tehneen perhekunnan kuvilla, SA-kuvilla sekä karttapiirroksilla, jotka seurasivat perheen evakkotaivalta. Hän myös haastatteli kahta seuran jäsentä heidän omista evakkomatkoistaan. Haastateltavat olivat Vahvialan Vanhakylässä vuonna 1927 syntynyt Pekka Koskelainen ja Sipilässä vuonna 1939 syntynyt Perttu Sipiläinen.

Pekka muisteli talvella 1940 tehtyjä evakko-
taipaleita, joista ensimmäinen keskeytyi Vainikkalassa ja perhe palasi vielä takaisin kotiinsa. Omaan pihapiiriin pudotettujen pommi-
mien jälkeen isä päätti, että nyt on lähdettävä. Elettiin helmikuun 17. päivää, jolloin koko Vahvialan pitäjään annettiin evakuoointikäsky. Perheen matka kulki reittiä Häsälä-Lahnajärvi-Taavetti-Kaipiainen-Tuohikotti-Selänpää, josta perhe jatkoi junalla Kouvolan, Lahden, Riihimäen ja Iittalan kautta Urjalaan ja sieltä kuorma-auton kyydissä Punkalaitumen Orisuon kylään. Orisuolta Pekan perhe siirtyi Pöytyän Auvaiseen ja edelleen Pornaisten Laukkoskelle. He eivät myöhemminkään enää palanneet Vahvialaan, vaan asettuivat Porvoon seudulle, jossa Pekka nykyäänkin asuu.

Sipiläisen Perttu kertoi kesäkuun 17. päivänä 1944 alkaneesta evakkomatkastaan Vahvialan Sipilästä Matkuun nykyisen Kanta-Hämeen alueelle. Perheen yöpymispaikat hevospelissä tehdyn matkan varrella olivat Nutikka, Sirkjärven Hovi, Kaipiainen ja Korja, jossa perhe pääsi huoltamaan itseään ja hevosiaan. Korjalta perhe pääsi junaan, mutta Antti-isä jatkoi vielä

matkaa hevosella. Perheen junamatka meni "kuin elokuvissa", Kojjärven pitäjän Matkun juna-asemalla heitä odotti evakkotalon vanha työmies Koivulan Jussi heinäkärryjen kanssa ja matka johti Yliköllin taloon.

Perttu ihmetteli edelleen, kuinka hyvin koko matka onnistui ja oli kiitollinen suunnitelmallisuudesta, mikä oli ainakin heidän kohdalla ollut kaiken takana. Kesällä 1947 oli edessä muutto Artjärvelle tilalle, josta perhe oli tehnyt hankintasopimuksen edellisen talven aikana. Samalla seudulla Perttu edelleenkin asuu.

Viisi muutakin evakkomatkakertomusta saatiin tallennettua. Siltasen Kerttu (myöh. Paulsson) oli helmikuuisena talviyönä 1940 Nurmin aseman pommituksessa ja selvisi sieltä "oman enkelinsä" ohjaamana kotiinsa Kintereeseen. Evakkomatkan hänen perheensä teki junalla Vainikkalasta Punkalaitumelle, pienen arvokkaan hopealusikankin Kaisa-täti huolehti mukaan. Mälkin Elma (os. Sollo) kertoi kirjeessään puolisolleen Einolle Mälkin perhekunnan ja viiden kuukauden ikäisen esikoisensa kanssa matkasta Vahvialan Tervajärveltä Punkalaitumen Kestilään puolisonsa jäätyä vielä poliisitehtäviin Viipurin seudulle.

Lempi Koskelainen (myöh. Lahtinen) muisteli perheensä jalkapatikkaa helmikuussa 1940 Vahvialan Järvenpäästä Pulsaan ja sieltä edelleen junalla Punkalaitumen Liitsolaan, paluusta takaisin synnyinseudulle ja uudesta evakkomatkasta, joka suuntautui kesällä 1944 littaalaan. Pirkko Suuronen (myöh. Koskelainen) seurasi kesän 1944 evakkomatallaan ilmatistelua ja laskuvarjolla pelastautuvan venäläislentäjän laskeutumista jossain Mätön ja Taavetin välimaastossa. Evakkomatka jatkui junalla Taavetista Kalvolaan päätyen lopuksi Porvooseen.

Sollon Hannu muisteli Esko-isänsä kertomuksia evakkomatkasta Rakkolasta Valkeakosken Livenin taloon. Alkumatkasta Esko näkee Simolaan iskevän pommikonelaivueen, jonka tuhoja eivät sotapoliisit laske Eskoa serkkujensa kanssa katsomaan.

Pojat suuntaavatkin mielenkiintoisen yöllisen retken vielä takaisin synnyinkotinsa maisemiin suorittamaan muutamia kesken jääneitä "operaatioita". Villalaan palattuaan heitä tulee vastaan omaa joukkoaan etsivä väsynyt värikki ratsullaan ja Rakkolan kylän haitaritaituri, Pönnin Emppu, joka "aikansa meininkiä kasseltuaan sano, jot surut pois ja kukka rintaan, otti haitarin ja anto pelinsä soia niiku se vaan Eemelin käsis soia voi". Liekö soittanut Säkkijärven polkan? Mustelmia kirjoittaneet olivat evakkomatansa aikana 5–14-vuotiaita lapsia ja nuoria; Elma oli runsas vuosi aiemmin avioitunut nuoren perheen äiti.

Näyttelyajankohdan lähestyessä esineitä alkoi ilmaantua lisää niin paljon, että jouduttiin tarjoamaan "tilaa ei oo:ta". Kaiken kaikkiaan esinevalikoimassa luvattiin olevan esineitä tulitikkukuaskista paloruiskuun; tosin tulitikkukuaskin 200 km:n siirtokuljetus jätettiin tekemättä ja Loukon kylän Ketolan kaupan tulitikkukuaskista olikin esillä vain valokuva tarinoineen. Paloruiskun tarina alkoi Tervajärven Myllysenmäeltä 1930-luvulla. Juna toi Myllysen VPK:n ruiskun heinä-elokuussa 1944 Nurmin asemalta Nastolan Uuteenkylään, josta se päättyi Artjärven Ratulaan Tervajärven viimeisenä toimineen palopäällikön Jalmari Mälkin Markku-pojan kunnostettavaksi 2000-luvun alussa. Todennäköisesti Viipurissa rakennettu noin 250 kiloa painava yksisylinterinen neljän miehen pumpattava ruisku kannettiin myös neljään mieheen näyttelytilaan. Paloruisku on edelleen pienen huollon jälkeen toimintakuntoinen.

Yksi vanhimmista esineistä oli Vahvialan Rakkolan kylässä vuonna 1841 syntyneen ja Varvalin talossa asuneen Samuel Sollon (1842–1927) aikoinaan omistama perheraamattu, jonka hän oli luvannut luovuttaa sille pojanpojalleen, ken löytää ensimmäisenä kirjan etuaukeamalle kirjoitetun Raamatun lauseen "Etsi Herraa sinun nuoruutessasi, jos sinä häntä etsit niin hänen löytät vaan jos sinä hänen hylkää niin hään hylkää sinun ijan kaikkisesti"; luovutusteksti Samuelin kirjaamin

sanoin kirjoitettuna. Kyseisen lauseen löysi nykyisin Villikkalan Porrassuolla Elimäellä asuvan Hannu Sollon pappa, "vanhaisä", ja nykyisin kirja on Hannun kirjahyllyssä.

Eeva-Maija kokosi näyttelyyn sukunsa valmistamia käsitöitä vauvanvaatteista kapioihin. Näyttelytilassa paikalla ollessaan hän näytti, kuinka rukki hyrrää ja lankaa syntyy lampaanvillasta. Hän esitteli myös vanhaa neulaskinnastekniikkaa, joka oli käytössä paljon ennen puikoilla neulomista; työväliseksi riittää yksi puusta tai luusta tehty isohko parsinneula. Molemmat kädentaidot herättivät käsityöharrastajissa suurta mielenkiintoa. Hän toi näyttille myös mammansa, Lempi Jarvan (myöh. Ihalainen), opettajaseminaarin aikana vuosina 1905–1906 Hirvensalmella keräämänsä herbariumin. Avioiduttuaan Lempi muutti lähelle syntymäkotiaan Tervajärven "Turtian päähän" Patterin taloon, jonka emäntänä hän toimi vuodesta 1924 alkaen. Vanhoista vaatteista ja asukokonaisuuksista oli esillä muun muassa artjärveläisen Arja Koskelaisen äidin, Helmi Koskelaisen (os. Pankka), ja anopin, Vilhelmiina Koskelaisen (os. Sipiläinen), kansallispuvut, sekä hollolalaisen Riitta Wallinin tädin, Martta Sahalan, juhlamekko. Kaikki nämä asut oli valmistettu 1930-luvulla Vahvialassa. Esillä oli erilaisia esineitä kaikkiaan 73 kappaletta, niiden lisäksi 20 erilaista vaatetta ja käsityötä sekä 16 kuvaa kertomuksineen evakkoesineistä.

Runsaan ja arvokkaan esinekokoelman johdosta seura järjesti paikan päälle jokaiselle näyttelypäivälle seuran edustajan, joka pääsi usein keskustelemaan vieraiden kanssa evakkoudesta ja vahvialalaisten vieraiden kanssa jopa yhteisistä tuttavista ja heidän tarinoistaan. Olipa vieras sitten evakkosuvusta tai ei, niin monia kiinnosti vanhat esineet ja evakkojen kovat sekä suorastaan liikuttavat evakkokertomukset.

Seuran vieraskirjaan ilmestyi kahden viikon aikana 696 nimeä, vaikka läheskään kaikki eivät huomanneet vetää puumerkkiään käyntinsä yhteydessä. Kiitos ihan kaikille näyttelyvieraille! Pitäkää hyvää huolta sukujenne evakkoesineistä; niitä ei enää tehdä lisää.

Vahviala-seura tallentaa edelleen vanhoja valokuvia Vahvialasta, kuvia ja kertomuksia evakkoesineistä sekä evakkomatkoista, joihin liittyen seura toivoo kaikkien vahvialalaisten sukujen jälkipolvien yhteydenottoja hallituksen jäsenien kautta.

Tallennetaan Vahvialan kulttuurihistoriaa yhdessä!

Eero Poikela

Kuusankoskella asuva 68-vuotias eläkeläinen, jonka äiti on syntynyt Vahvialan Tervajärvellä, Suurpeltolan talossa.

Pekka Koskelainen tyttärensä ja vaimonsa kanssa näyttelyssä.
Kuva Eero Pokela.

Oikealla Arja Koskelaisen näyttelyyn tuomat kansallispuvut, oikealla Keski-Suomen puku ja keskellä Peräpohjolan puku sekä vasemmalla Riitta Wallinin tädin juhlapuku käsilaukuineen. Kuva Riitta Wallin.

Evakkomatkakertomuksia esitettiin kuvitettuina videoesityksinä valkokankaalle. Kuva Eeva-Maija Heikkilä.

Vahvialan Tervajärven Myllysen VPK:n paloruisku on edelleen toimintakuntoinen. Esinevalikoimassa oli huonekaluja, käsityökaluja, kodinhoito- ja keittiötarvikkeita. Vahvialan murteesta kirjoitettu näyte oli laitettu vieraiden luettavaksi. Kuva Eeva-Maija Heikkilä.

Etualalla on puulatikko, johon oli pakattu junakuljetukseen jääneet evakkotavarat. Häsälän kylä oli kuuluisa puuastioista, kuvassa myös niiden valmistuksessa käytettyjä käsityökaluja. Sotataipaleelta on jäänyt reppu, muki ja lusikkahaarukka muistoksi. Taustalla kotitekoiset kokopuusukset ja niiden valmistuksessa tarvittava kärkien taivutin. Kuva Eeva-Maija Heikkilä.

Pekka Koskelainen (s. 1927) teki elämäntyönsä rakennusalan suunnittelu- ja johtotehtävissä. Kynä pysyy edelleen hänen kädessään. Vuosien 2020–24 aikana hän on tallentanut elämänsä sarjakuvapiirroksiin. Näyttelyssä oli esillä Pekan 48 kuvan sarjakuvasarja, jossa kuvattiin hänen perhekuntansa evakkomatkaa. Kuvat Reima Koskelainen.

Viipurista evakuoitiin myös taidetta talvisodan jaloista

Viipurin Taiteenystävät ry vaalii taidekokoelmaa edelleen

Viipurin Seurahuoneella pidettiin Viipurin Taiteenystävät ry:n perustava kokous maaliskuussa 1890 taiteenharrastaja Thella Frankenhauserin johdolla. Yhdistyksen tavoitteeksi mainittiin piirustuskoulun perustaminen ja taidekokoelman hankkiminen, sekä yleisen maun ja taideaistin kehittäminen eli taidevalistustyö.

Piirustuskoulu aloitti saman vuoden syksyllä. Pysyvien toimitilojen puutteessa koulua pidettiin eri toimitiloissa. Taidekokoelmaa alettiin keräämään vuonna 1895. Yhdistyksen vuosinäyttelyt olivat viipurilaisille keino tutustua maamme taiteilijaeliitin teoksiin. Rahoitus oli toki tiukassa. Varoja toimintaan saatiin muun muassa jäsenmaksuilla ja järjestämällä arpajaisia. Myöhemmin yhdistys sai myös raha- ja teoslahjoituksia kokoelman kartuttamiseksi. Yhdistyksen toiminnassa ollut tunnettu viipurilainen arkkitehti, Uno Ullberg, suunnitteli Pantсарlahden bastionin päälle taidemuseon, joka avattiin syksyllä 1930. Viipurin taidemuseon vihkimisaikana sen kokoelmassa oli 87 maalausta ja 10 veistosta. Näistä 49 kpl oli Viipurin Taiteenystävien tallettamia. Vuonna 1938 taidemuseon kokoelmissa oli jo 281 teosta.

Evakuointi alkoi syyskuussa 1939

Jo ennen talvisodan alkamista Viipurin taiteenystävät oli uusien haasteiden edessä. Taidekokoelmaa aloitettiin evakuoimaan alkusyksystä 1939. Syyskuun alussa 1939 taidemuseolautakunta piti kokouksen, jonka aiheena oli taidemuseon kokoelman evakuoinnin aloittaminen. Samalla pyydettiin varoja pakkausmateriaalien hankkimiseksi. Evakuoinnista vastasi piirustuskoulun rehtori Rurik Lindquist. Pakkaaminen aloitettiin veistoksista. Pakkaamista jatkettiin niin kauan kuin pakkausmateriaalia ja aikaa riitti.

Mukaan saadut teokset evakuoitiin Rautalammin Peuran museoon, jota pidettiin turvallisena ja sääolosuhteisiin nähden otollisena kohteena. Evakuoituille teoksille ryhdyttiin etsimään pysyvämpää sijoituspaikkaa. Parhaat mahdollisuudet tarjosivat Lahden ja Hämeenlinnan kaupungit, jotka tarjoutuivat rakentamaan kokoelmille uudet museotilat. Kokoelma siirrettiin Hämeenlinnan taidemuseoon 1950-luvun alussa. Viipurin taiteenystävien kokoelma sijoitettiin Hämeenlinnaan (71 teosta), Viipurin kaupungin omaisuutta hallinnoi Torkkelin säätiö, eli nykyinen Viipurin säätiö, ja se sijoitettiin Lahteen. Viipuriin jääneiden teoksien kohtalosta ei ole tietoa. Kokoelman teoksiin kuuluivat muun muassa Albert Edelfeltin, Akseli Gallen-Kallelan, Pekka Halosen ja Ellen Thesleffin teoksia. Mukana on myös Hugo Simberg, joka kävi aikoinaan yhdistyksen perustamaa Viipurin piirustuskoulua, jossa hän myöhemmin myös opetti. Muita kokoelman tuttuja nimiä ovat Tyko Sallinen, Olli Miettinen, Arvid Liljelund, Eva Cederström, Wilho Sjöström ja monet muut.

Viipurin Taiteenystävien kokoelma on taidehistoriallisesti merkittävä. Siinä on edustettuna kotimaisia kuvataiteen mestareita. Tunnettuja Lappeenrannassa olevia teoksia ovat mm. Tyko Sallisen St.Malo vuodelta 1914, Victor Westerholmin Kymijoki vuodelta 1902 ja Pekka Halosen Koski ja Maisema Laatokalta 1900-luvun alusta. Lappeenrannan taidemuseossa on kaikkiaan 102 maalausta ja grafiikkaa. Painopiste on vanhemmassa suomalaisessa maalaustaiteessa.

Osa kokoelmasta siirrettiin Lappeenrantaan

Monet yhdistyksen jäsenet halusivat arvokkaan kokoelman karjalaiselle maaperälle, eli Lappeenrantaan. 1980-luvun puolivälissä yhdistys halusi siirtää osan Hämeenlinnassa olevista teoksistaan Etelä-Karjalan taidemuseoon (nyk. Lappeenrannan taidemuseo). Yhdistyksen ja Hämeenlinnan kaupungin näkemykset talletuksen pysyvyydestä erosivat toisistaan ja asiaa käsiteltiin vuosia eri oikeusasteissa. Korkeimman oikeuden päätöksen mukaan yhdistyksellä on hallintaoikeus omistamiinsa teoksiin. Näin ollen yhdistys siirsi 24 kokoelmateosta Lappeenrantaan vuonna 1990. Hämeenlinnan taidemuseossa on talletettuna 47 teosta. Sodan jälkeen kerättyjä taideteoksia talletettiin Lappeenrantaan jo 1980-luvun alussa. Viipurin Taiteenystävät ry on edelleen aktiivinen yhdistys ja hankkii taidetta talletuskokoelmaan.

Viipurin Taiteenystävien kokoelma on taidehistoriallisesti merkittävä. Siinä on edustettuna kotimaisia kuvataiteen mestareita. Lappeenrannan taidemuseossa on kaikkiaan 102 maalausta ja grafiikkaa. Painopiste on vanhemmassa suomalaisessa maalaustaiteessa.

Museon näyttelyt painottuvat nykyaiteeseen, mutta vanhempaa taidetta esitellään myös säännöllisesti. Tärkeä painopiste on kaakkois-suomalainen taide, mutta mukaan mahtuu myös ulkomaista taidetta esitteleviä näyttelyitä. Taidemuseon kokoelmat koostuvat lähinnä suomalaisesta kuvataiteesta 1800-luvulta nykypäivään. Suuri ja tärkeä kokoelma on Viipurin Taiteenystävät ry:n kokoelma. Kokoelmahankinnoissa huomioidaan erityisesti kaakkoissuomalainen taide. Lappeenrannan taidemuseo on ollut syksyn kiinni peruskorjauksen takia. Joulukuun puolessa välissä avautuu modernin taiteen näyttely.

Viipurin Taiteenystävien juhlavuosi 2025

Viipurin Taiteenystävät viettää 135-juhluvuottaan 2025. Yhdistyksen tarkoituksena on edelleen herättää harrastusta kuvataiteisiin sekä kerätä etupäässä kotimaisten ja erityisesti karjalaisten taiteilijoiden teoksia. Yhdistys toteuttaa tarkoitustaan kokoelman keräämisen lisäksi mm. taidenäyttelyillä. Viipurin Taiteenystävät ry avaa alkuvuodesta nettisivut, joiden kautta kokoelman ja näyttelyiden seuraaminen on helpompaa. Molemmat museot esittelevät kokoelman teoksia omissa näyttelyissään ja lainaavat niitä muihin museoihin. Seuraava näyttely, jossa Viipurin taidemuseon aarteita on nähtävissä, on Kouvolan taidemuseo Poikilon "Ainainen kesä -näyttelyssä 6.2.–27.4.2025. Näyttelyn teokset on lainattu sekä Hämeenlinnan että Lappeenrannan taidemuseoista. Esillä on yli 70 teosta 50 taiteilijalta.

Evakoilla oli muitakin huolia sodan puhjettuja, joten Suomen kultakauden taiteilijoiden teokset eivät olleet mielessä päällimmäisenä. Esimerkiksi Kouvolan taidemuseossa olisi kuitenkin mahdollisuus nähdä Suomen arvokasta kulttuuriperintöä, josta voimme olla ylpeitä.

Anu-Leena Koskelainen,
Viipurin Taiteenystävät ry:n jäsen

Kuva Henri Malvet.

Viipurin Taidemuseo 1930-luvulla.
Kuva Wikipedia.

Carl Gustaf Hellqvist, Tyttö kukkivalla niityllä 1883.
Teos Viipurin taidemuseosta, nykyään Hämeenlinnan
taidemuseossa. Kuva Terho Aalto.

Albert Edelfelt,
Larin Paraske 1893.
Viipurin-säätiön kokoelmaa,
nykyään Hämeenlinnan
taidemuseossa.
Kuva Wikipedia

Ikä – ymmärrämmekö sitä?

Tätä elämää ajatellen voimme vain todeta, jokainen meistä on synnyinlahjaksi saanut aikaa, toiset enemmän, toiset vähemmän. Ja tätä pääomaa me käytämme jatkuvasti, jokainen sekunti nakertaa sitä hitaasti, mutta varmasti. Yleistä meille kaikille on se, että vanhenemme. Kerran, kun olimme nuoria, koko elämä tuntui aukenevan edessämme kuin rannaton ulappa. Mutta aika virtaa. Se ei pysy paikallaan. Me mittaamme sitä monin eri tavoin, kello, kalenteri, sukupolvet, kansojen historia....kaikki ne auttavat meitä ymmärtämään ajan kuluu.

Koska aika kuluu lakkaamatta, me emme omista sitä. Eräänä päivänä se loppuu kohdallamme ja meidän on lähdeittävä, olemmepa rikkaita tai köyhiä, maan mahtavia tai kaikkien unohtamia. Me ihmiset, vaikka kuinka tärkeitä tuntuimme olevamme, olemme vain pieniä pisteitä ajan suuressa kierteessä. Mitä ovat meidän ongelmamme sadan vuoden kuluttua? Eivät minkään arvoisia.

Se, että tällaisia ajatuksia nousee mieleeni, johtuu siitä, että ikää ilmoittamaan numeroon on tänä vuonna ilmaantunut pyöreä nolla, joka osoittaa väistämättömästi taas uudelle vuosikymmenelle lähdön. Mutta mitäs sanot, kun tuo vanhuuskin tulee yllättäen, etkä sitä oikein ymmärrä, kun sisältäpäin ei vanhene. Koetan nyt keksiä tähän jotakin selvennystä. No, sanotaan näin: En enää ole nuori enkä vielä vanha. Minussa on edelleen nuoruutta, vaikka minussa on jo pitkään ollut myös vanhuutta. Tämän tiedän, mutta aina joutuu muistuttamaan, että älä usko numeroihin.

Eräs amerikkalainen tutkija keksi käsitteen "iätön minuus" tutkiessaan ikääntymiseen liittyviä kokemuksia. Hän haastatteli kuuttakymmentä 70-90-vuotiasta ja keskeinen havainto oli, että haastatellut erottivat kokemuksistaan iättömyyden tunteen. Se säilyi huolimatta vanhuuden tuomista fyysisistä ja sosiaalisista muutoksista. Kalenteri-ikä ei ollut suurta merkitystä ihmisten kokemukselle. Ratkaisevaa oli sen sijaan minuus ja monet vanhat väittivät, etteivät ole kokeneet itseään iäkkääksi. Aivan kuin vanhuudelta odotettaisiin jotain sellaista yhteistä kokemusta, jota ei ole olemassakaan. Saman ikäisten fyysiset ominaisuudet ja persoonallisuus saattavat poiketa suurestikin toisistaan. On turhaa uskoa, että löytyisi esimerkiksi 30-, 50- tai 70-vuotiaan prototyyppi.

Mutta merkillinen kiinnostus meillä on tuohon kalenteri-ikään, iällä leimaamiseen, mutta myös sen salaamiseen. Syvään juurtunut ajattelutapa, että on epäkohteliasta kysyä ihmisiltä heidän ikäänsä, kunnes vuosia on kertynyt riittävästi. Silloin tilanne käy päinvastaiseksi, lehdissä komeilevat syntymäpäiväsankareiden valokuvat. Jostakin syystä ikä ei olekaan enää salainen asia.

Kieltämättä tämä seiskan rinnalle noussut nolla tänä vuonna pani ajattelemaan, että mitäpä tuota salaamaan, kun en ennenkään ole ikääni osannut hävetä. Tuntui päinvastoin juhavalta kuunnella Joel Hallikaista, joka toisteli laulussaan puhuttelevasti: "Ilta tulee aina aivan liian pian....Uusi aamu täynnä niin on elämää, siksi vaikeaa on sitä ymmärtää. Kesken leikkien jos ilta yllättää, liian paljon kokematta jää. Ilta tulee aina aivan liian pian....Jotenkin sen vaistoa, tietten tahtoin unohtaa, että ilta tulee aivan liian pian."

Vanhentuminen on sikäli siunattu asia, että se useimmiten rauhoittaa ihmisen monessa suhteessa ja toivomme vain, että saisimme viettää rauhallista ja hiljaista elämää jumalisuudessa ja kunniallisuudessa. Näissä merkeissä siunattua riemuvuotta 1928-syntyneille, jotka kanssani olette tänä vuonna tulleet tai tulossa samalle merkkipaalulle. Yllättävän monta on tietooni tullut ja lisää löytynee. Joten jatketaan yhdessä eteenkin päin. Hyvää jatkoa teille ja lukijoille myöskin.

Kerttu Waselius

Kerttu on kirjoittanut edellä olevan jutun vuonna 1998 kanadalaiseen paikallislehteen.

Kertun juuret ovat Koskelasta Ylijoelta. Kerttu os. Koskelainen on tallentanut muistojaan kirjoihin ja myös sukuseuran lehteen.

Kerttu muutti 1950-luvulla Vancouveriin ja asuu siellä edelleenkin hyväkuntoisena yli 96-vuotiaana.

Kerttu Viipurissa vuonna 2015. Kuva Päivi Heimola.

Kerttu Viipurin kanavaristeilyllä vuonna 2015.
Kuva Päivi Heimola.

Tankkeri Palva Koillisväylällä. Kuva Juhani Heimola.

Tankkeri Palva satamassa Kiinassa. Kuva Juhani Heimola.

Kulkue Mikkelissä. Kuva Juha Henriksson.

VAHVIALA-SEURA RY

Kevätkokous ja tapahtumapäivä pidetään 22.3.2025 Orimattilassa.
Syyskokous ja tapahtumapäivä pidetään 15.11.2025 Loviisassa.
Vahviala-juhlat järjestetään Hämeenlinnassa heinäkuun ensimmäisenä viikonloppuna.

Koskelaisten sukuseuran toiminta vuonna 2025

Karjalan Liitto laskuttaa henkilöjäseniään Karjalan Kunnat lehden yhteydessä vuoden 2025 alussa (20 euroa KL ja 12 euroa Koskelaisten sukuseura). Jos kuuluu vain sukuseuraan, laskutustiedon (12 euroa), saat tämän lehden liitteenä.

Koskelaisten sukuseuran vuosikokous pidetään Lottamuseossa, Rantatie 39 Tuusula, la 17.5. klo. 12–14. Osallistujilla on mahdollisuus syödä omakustanteinen lounas etukäteen klo 11-12 kahvion tiloissa. Lounaspöydän hinta v.2024 11,90 €/hlö (keitto ja salaatti), Salaattilounas päivän salaattibuffasta koottuna 9,90 €/hlö. Lasten lounas alle 3-vuotiaat ilmaiseksi, 4–7-vuotiaat 5,90 €/hlö, 8–10-vuotiaat 7,90 €/hlö. Kannattaa tutustua Lottakanttiin sivuille.

Klo 12 alkavan vuosikokouksen jälkeen tutustumme museoon (Museokortilla tai 12/8 € hintaan, hinta v. 2024). Sukuseura maksaa opastuksen. Ilmoittautuminen vuomak(at)saunalahti.fi 5.5. mennessä voidaksemme varata riittävän tilan kokouksemme ja mahdollisiin ruokailuihin.

Sukuseuran pöytästandaari

Standaari maksaa 40 euroa. Sen on suunnitellut Pentti Sipiläinen vuonna 1993. Taivaansiniseen taustaan puna-mustalla pohjalla oleva hopeinen palkki hakoineen kuvaa luoteesta kaakkoon virtaavaa Koskelan jokea, jossa olevaa saarta sekä viljatähkä viitteenä maan viljelykseen.

Viirin voi tilata Päivi Heimolalta
p. 0400 952 112 tai paivi.heimola(at)expodos.inet.fi

Koskelaiset

Vastaava toimittaja
Päivi Heimola
paivi.heimola(at)expodos.inet.fi
0400 952 112

Suunnittelu

Vuokko Mäki
vuomak(at)saunalahti.fi
045 893 6290

Taitto/Paino

Kirsi Järvinen
Mainio Print Oy
Vanha Yhdystie 18 B,
04430 Järvenpää
www.mainioprint.fi

Julkaisija

Koskelaisten sukuseura ry
Tilausmaksu sisältyy jäsenmaksuun.
Pankkitili: IBAN: FI54 5358 0620 3844 01
BIC: OKOYFIHH

Osoitteen, sähköpostiosoitteen ja jäsenyyden muutokset:

Marjatta Larsio
marjatta(at)larsio.fi
050 357 6831

Kannen kuva.

Kulkue karjalaisilla kesäjuhlilla.
Päivi Heimola kantaa sukuseuran kylttiä.
Kuva Juha Henriksson.